

ת"פ 35903/08/14 - מדינת ישראל נגד יעקב שיך

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 35903-08-14 מדינת ישראל נ' שיך

בפני
בעניין: כבוד השופט שמואל הרבסט
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

יעקב שיך

הנאשם

גזר דין

כתב האישום והסדר הטיעון

הנאשם הורשע על פי הודאתו אשר ניתנה במסגרת הסדר טיעון, בשמונה עבירות של סיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

על פי כתב האישום אשר תוקן במסגרתו של הסדר הטיעון, בין השנים 2012-2014, פנה סוחר הרכב ראובן אביכזר (להלן: "**ראובן**") לנאשם, שמאי רכב הרשום בפנקס השמאים, עמו הוא מצוי בקשרי עבודה הדוקים והפעיל עליו לחץ על מנת שיערוך דו"חות שמאי המאשרים כי כלי רכב אשר הוכרזו כ"אובדן להלכה", תוקנו במוסכים מורשים בהתאם לחוק הגבלת שימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), תשנ"ח-1998 (להלן: "**חוק הגבלת שימוש**").

הנאשם נענה לבקשותיו של ראובן, ובשמונה מקרים המפורטים בכתב האישום, ערך חוות דעת כוזבות, בהן נכתב כי הוא עיין במסמכי קניית החלפים, תיקון הרכב, אישור המוסך המורשה ואישור מכון רישוי, בחן את אופן תיקון הרכב ובא לכלל מסקנה כי החלקים נרכשו בישראל, כלי הרכב תוקנו במוסכים מורשים ובהתאם לחוק הגבלת השימוש. כל זאת כתב הנאשם בחוות הדעת, מבלי שבדק את המסמכים הנדרשים וללא שבחן את כלי הרכב.

ראובן קיבץ את כל המסמכים, אמיתיים ומזויפים, לצורך עמידה בתנאים, העביר אותם אל חברת הביטוח וקיבל לידיו את רישיונות הרכב, ובהמשך מכר ללקוחותיו כלי רכב מבלי ליידעם כי מדובר בכלי רכב שעברו תאונות קשות תוך יצירת מצג שווא שמדובר במכוניות תקינות.

הנאשם במעשיו, סייע לראובן לקבל במרמה את רישיונות הרכב של כלי הרכב המוכרזים, ביודעו שלא עמדו בתנאים, ולמכור כלי הרכב אלו לצרכנים. בדרך זו קיבל ראובן במרמה מאות אלפי שקלים חדשים והנאשם קיבל שכר עבור כל חוות דעת שערך.

במסגרת הסדר הטיעון הנאשם הודה והורשע במיוחס לו, והוסכם כי המאשימה תגביל עצמה לעונש של חמישה חודשי עבודות שירות, ואילו ההגנה תהא חופשית בטיעוניה.

כן הוסכם, ששירות המבחן יערוך תסקיר בעניינו של הנאשם, והסניגור אף ביקש כי קצין המבחן יבחן את שאלת הרשעתו של הנאשם בדיון.

בטיעוניה לעונש טענה **ב"כ המאשימה**, כי בשל חומרתם של המעשים המיוחסים לנאשם, הערכים המוגנים שנפגעו כמו גם הפסיקה הנוהגת צריך מתחם הענישה ההולם לעמוד על **מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד ל-15 חודשי מאסר**, וכל זאת יחד עם מאסר מותנה וקנס.

עברו של הנאשם הינו נקי ונטול הרשעות, ועל כן סבורה המאשימה כי כל אלו מוליכים למסקנה כי מקומו של הנאשם הוא בחלקו **התחתון** של מתחם זה, ומכאן שיש להטיל עליו **חמישה חודשי מאסר בפועל שירותו בעבודות שירות** יחד עם רכיבי ענישה שונים וצופי פני עתיד.

הסניגור טען מנגד, כי יש לשקול לטובת הנאשם את הודאתו, נטילת האחריות וכן את הלחץ שהופעל עליו על ידי ראובן אביכזר, אשר היה המבצע העיקרי של המעשים המתוארים בכתב האישום ונידון בגינם ל-24 חודשי מאסר וכן עונשים נילווים, ועל כן עונשו צריך שיהא מתון בהרבה מזה אליו עותרת המאשימה, לרבות ביטולה של ההרשעה אשר עשויה להשפיע על העסקתו העתידית כשמאי רכב. עוד פרש הנאשם את תולדות חייו של הנאשם ואת העובדה כי אביו מצא את מותו בפיגוע טרור בשנת 1996, וכן את העובדה כי הנאשם הינו המפרנס העיקרי של בני משפחתו המורחבת.

מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם הינו בן 59 שנים נשוי ואב לשלוש בנות בוגרות. עברו הפלילי נקי ולא נזקפו לחובותו תיקים חדשים.

קצין המבחן מעריך כי אין באישיותו דפוסים עברייניים, וייתכן והעבירה המיוחסת לו נבעה מצורך בפיצוי הנובע מתחושת אי הצלחתו.

התסקיר אינו כולל המלצה טיפולית בשל העובדה כי הנאשם אינו רואה עצמו כ"עברין מרמה", אך תוך ציון העובדה כי ההליך הפלילי מהווה גורם מרתיע בעניינו.

קצין המבחן אינו בא בהמלצה שלא להרשיע את הנאשם בשל חומרת העבירה המיוחסת לו, על אף שהוא אינו שולל פגיעה תעסוקתית עתידית.

תסקיר משלים אשר הוגש לעיוני ביום 18.11.15, מלמד כי בשל חומרתה של העבירה, המליץ שירות המבחן שלא להטיל על הנאשם שירות לתועלת הציבור, באשר המלצתו היא לענישה משמעותית יותר בדמותו של מאסר בפועל שירותו בעבודות שירות, אך נתבקשה דחייה לצורך בחינת ההליך הטיפולי.

משכך, נדחה הדיון לפרק זמן נוסף.

תסקיר משלים נוסף אשר הוגש לעיוני ביום 7.1.16 מלמד כי הנאשם הביע נכונות להשתלב בקבוצה טיפולית, ועל כן ממליץ קצין המבחן על ענישה הכוללת מאסר בעבודות שירות וכן צו מבחן למשך שנה.

הממונה על עבודות השירות מצא את הנאשם מתאים לביצוע עבודות שירות במגבלות מסוימות, המפורטות בחוות הדעת מיום 7.10.15.

תסקיר משלים נוסף ואחרון אשר הוגש לעיוני ביום 12.4.16, מבהיר כי האחריות החלקית אותה נוטל הנאשם בגין מעשיו אינה נובעת מהתכחשותו הטכנית למיחוס לו, אלא בשל הסתירה בין תדמיתו המכובדת לבין הנופך העברייני הנובע מהמעשים המפורטים בכתב האישום. נוכח המעשים המיוחסים, חומרתם והעובדה כי הם בוצעו במסגרת עבודתו, כל אלו מביאים את קצין המבחן שלא להמליץ על אי הרשעתו של הנאשם, ומאידך לקבוע כי למיטב דעתו המקצועית, יש להטיל עליו מאסר שירוצה בעבודות שירות.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

עבירת קבלת דבר במרמה קבועה בסעיף 415 לחוק העונשין ולצידה עונש מרבי בן שלוש שנות מאסר. המבצע את העבירה בנסיבות מחמירות- דינו חמש שנות מאסר.

הנאשם הורשע בסיוע לעבירה של קבלת דבר במרמה, ומשום כך לפי סעיף 32 לחוק, עונשו המרבי הוא מחצית העונש שנקבע לעבירה העיקרית, קרי 2.5 שנות מאסר.

על הערך המוגן בעבירה של קבלת דבר במרמה עמד בית המשפט העליון, בין היתר, בפסק הדין בעניין **ברזל**:

"האינטרס החברתי עליו באה עבירת המירמה להגן הוא חופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של המרומה. פגיעה בחופש זה, אשר באה כתוצאה ממעשה המירמה ואשר הביאה למרמה יתרון או הישג, היא שעומדת ביסודותיה של העבירה שבסעיף 415 לחוק" (ראה מאמרו של ד"ר ד' ביי, "האינטרס החברתי המוגן באמצעות עבירת המרמה" הפרקליט כו (תש"ל) 85) (ע"פ 752/90 **ברזל נגד מדינת ישראל**, פ"ד מו(2)554,539).

בנסיבות המיוחדות של ביצוע העבירה במקרה זה, מעבר לערכים של פגיעה בחופש הבחירה של הפרט כאמור, נפגעו גם הערכים של שמירה על חיי אדם, שלומו ובטיחותו.

הנאשם ערך חוות דעת שמקורן במקצועו כשמאי רכב, במסגרתן אישר כי כלי הרכב המפורטים בהן תקינים, לאחר שתוקנו כחוק וכדין. הנאשם הצהיר בכזב כי בדק את כל המסמכים הנדרשים על פי חוק ובחן את כלי הרכב, על אף שהלכה למעשה- לא עשה כן. מדובר בכלי רכב אשר עברו תאונות קשות, שהוכרו כ"אובדן להלכה", נמצאו לא ראויים לשימוש ומשום כך, התיקון הנדרש בהם הוא תיקון יסודי ומקיף, אשר יכשירם מחדש לשימוש נהגים ונוסעים. לא בכדי נדרשות לגבי כלי רכב אלו דרישות רבות ביחס לתיקונם, בהן אישור תיקון ממוסך מורשה שביצע את התיקון על ידי מכונאי מוסמך, אישור מכון רישוי וכדו'.

בכך שערך את הדוחות הכוזבים, אפשר הנאשם את ביצוע עבירות המרמה העיקריות והחמורות, על ידי סוכן הרכב. הוא הקל עליו ויצר את התנאים שנדרשו לצורך השלמת העבירות על ידו, ואכן, נסיבות אלה הן שהובילו להרשעתו כמסייע לקבלת דבר במרמה, כמתואר בסעיף 31 לחוק העונשין.

הנאשם במעשיו סייע ו"הרים" תרומה משמעותית לכך שלקוחותיו של ראובן, רוכשי רכב תמי לב, רכשו כלי רכב לאחר שהוטעו לחשוב כי מדובר במכוניות תקינות, בטוחות וראויות לשימוש בעוד אין הדבר כך. מעשה המרמה במקרה זה פגע בחופש הבחירה של רוכשי הרכב, וגרם להם לנהוג בעצמם וכן להסיע אחרים בכלי רכב אשר עשויים להיות מסוכנים, ללא שהם מודעים לכך.

השימוש בכלי רכב אלו, מבלי שתוקנו כהלכה בעל פוטנציאל רב לסיכון חיי אדם ופגיעה בנפש. הנאשם גרם לסיכון הנהגים ושאר הנוסעים בכלי רכב אלו וכן למשתמשי הדרך האחרים, העשויים להיפגע מעצם הימצאותו של רכב לא תקין בדרכים.

במעשיו פגע הנאשם גם בערכי חוק הגבלת השימוש, שמטרתו, כפי שמופיע בשמו, היא מניעת גניבות רכב, תופעה שהייתה ל"מכת מדינה", בכך שסייע באי ציות לחוק זה, בין בעצמו, בין על ידי ראובן.

מכתב האישום עולה, כי היכרותו המוקדמת של הנאשם עם ראובן, קשרי העבודה ההדוקים ביניהם ולחצים כבדים שהפעיל עליו ראובן (שכזכור, נדון ל-24 חודשי מאסר בפועל ממש), הם שהובילו אותו לערוך את הדו"חות הכוזבים. אולם, חזקה על הנאשם כי כשמאי רכב מוסמך, הבין היטב את משמעות עריכת חוות דעת כוזבות, והיה עליו לעמוד איתן אל מול הפצרותיו של ראובן, ולהימנע מעריכת הדו"חות כמתואר.

יתירה מכך, הנאשם ניצל את תפקידו ומעמדו כשמאי רכב לביצוע העבירות. חוות הדעת נדרשו דווקא על ידי שמאי רכב מוסמך, על מנת שיהוו אישור לכך שהרכבים תקינים ותוקנו כראוי וכנדרש, אולם הנאשם מעל באמון שניתן לו בתפקידו זה ועשה בו שימוש לרעה.

לאחר ששקלתי את נסיבות ביצוע העבירות כמתואר לעיל, ובהתחשב בערכים המוגנים ובפסיקה הנוהגת בעבירות מעין אלה, שוכנעתי כי מתחם הענישה ההולם נע במקרה זה בין עונש של **מאסר קצר שיכול וירוצה בעבודות שירות ועד לעונש מאסר בפועל לתקופה ממושכת**.

העונש המתאים

הנאשם יליד שנת 1956, בן כשישים שנה כיום, ועברו הפלילי נקי ונטול הרשעות.

בא כוח הנאשם ביקש, כאמור, להימנע מהרשעת הנאשם בדיון.

כידוע הכלל בדיון הפלילי הוא כי מי שביצע עבירה, יורשע בה וישא בעונש ובמלוא האחריות על פי כל דין. רק במצבים חריגים ומיוחדים, כאשר עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת הפגיעה של הרשעה פלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין התועלת שתצמח לחברה ולאינטרס הציבורי מקיומה של הרשעה, נתון בידי בית המשפט הכוח להחליט כי, חרף אשמתו של הנאשם, הוא לא יורשע בדיון (ר' פסק הדין המנחה בסוגיה זו בע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב(337)).

סוגית הימנעות מהרשעה דורשת, מחד, התחשבות במשמעותה של העבירה שנעברה מבחינת השלכתה על הנורמות החברתיות והמסר הציבורי המתחייב מהן. מאידך, יש לתת את הדעת לנסיבות אישיות שונות הקשורות בנאשם; גילו, עברו הפלילי, נתונים שונים הקשורים למצבו האישי והבריאותי, והשפעת ההרשעה על סיכויי שיקומו.

ואולם, מעבר לכל אלה, יש גם לשקול במבט רחב את השפעת אי ההרשעה על ההליך הפלילי בכללו, ואת המסר החברתי שאי ההרשעה טומן בחובו בנסיבות העניין הספציפי (ר' לענין זה ע"פ 5102/03 **מדינת ישראל נ' קליין**, מיום 4.9.07, פורסם בנבו, פסקה 77 לפסק הדין).

אותו מבט רחבי, אינו מאפשר בענייננו להימנע מהרשעת הנאשם.

לטעמי, במקרה זה על בית המשפט להעביר מסר ברור לפיו בעבירות תרמית, במיוחד כאלה אשר נעשו תוך פגיעה פוטנציאלית בחיי אדם, לא בנקל תתאפשר סטייה מכלל ההרשעה. חומרת העבירה מלמדת כי לא יעלה על הדעת להסתיר מהציבור או ממעסיקים עתידיים את חטאיו של הנאשם המצויים בשורש מקצועו והעולים כדי מעילה במשלח יד זה.

באין הודאה וקבלת אחריות **מלאה** מצד הנאשם ובהיעדר הבנה של הנאשם לחומרת מעשיו, נכונים דברים אלה ביתר שאת.

אמנם, הנאשם שלפניי הודה בעבירות המיוחסות לו ומקובל לומר, כי בהודאה זו יש משום קבלת אחריות על ביצוע העבירות והבעת רצון לנטוש את מעשה העבירה, אלא שבמקרה זה התרשמתי היא אחרת, בין היתר, נוכח חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות.

מחוות דעת זו עולה, כי הנאשם חש תסכול רב, טוען כי הוא חף מפשע ונוטה למזער מחומרת העבירות המיוחסות לו (ר' ס' 4.2 לחוות הדעת מיום 7.10.15).

"מודה ועוזב ירוחם", אולם מי שאינו מודה באופן מלא, ואינו עוזב לגמרי את חטאו, אלא ממעט מאחריותו ומחלקו- הרי שלא ניתן לצעוד לקראתו ולמחוק את הרשעתו. על כל אלו, זקפתי לזכותו של הנאשם את הדרך הטיפולית בה צעד אשר הובילה אותי למסקנה כי יש להפחית במשהו את חומרת העונש ואת משכו.

השיקולים לקולא בענייננו אינם מטים, כאמור וכמפורט, את הכף לטובת הימנעות מהרשעתו בדיון של הנאשם, אך הם מטים את ההכרעה העונשית לעבר הרף **הנמוך** של מתחם הענישה ומצדיקים הטלת עונש של מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות לתקופה אשר הינה משמעותית לאדם נורמטיבי, אך קצרה היא יחסית למצבור העבירות המיוחסות לנאשם דן ולמידת חומרתו.

יצוין, כי איני מתעלם מהנזק שיכול וייגרם לנאשם בגין הרשעתו, וכן לעובדה כי נטל חלק בהליך הטיפולי שצוין לעיל, אולם נוכח העובדה כי מעשיו הבלתי חוקיים של הנאשם נוגעים באופן מלא למקצועו והם נעשו באופן מדורג ולא רציף, הרי שלא אוכל לקבוע כי מדובר במעידה חד פעמית המצדיקה הימנעות מהרשעה זו. לעיתים, אדם נורמטיבי בדרך כלל, נאלץ לשלם מחיר עונשי משמעותי בגין מעשיו, וזהו המקרה שלפני.

לאחר ששקלתי את כל השיקולים הנדרשים, נתתי דעתי להודעת הנאשם, לגילו, לעברו הפלילי הנקי ונטול ההרשעות, לרקע המתואר בתסקיר שירות המבחן ולנזק שנגרם ממעשי העבירות, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

1. **שני (2) חודשי מאסר אשר יכול וירוצו בעבודות שירות, וזאת על פי ההנחיות והמגבלות האמורות בחוות דעת הממונה על עבודות השירות ובכפוף לה, אך עם זאת, חוות דעת מעודכנת בעניינו של הנאשם תועבר לעיוני עד ליום 1.7.16 ובה יצוין מועד מעודכן להתייצבותו של הנאשם**

לריצוי רכיב עונשי זה.

2. ששה (6) חודשי מאסר בפועל אשר לא ירוצו אלא אם יעבור הנאשם על העבירות בהן הורשע, וזאת תוך שלוש שנים מיום מתן גזר הדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ג ניסן תשע"ו, 01 מאי 2016, בנוכחות הצדדים.